

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2019

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2019. — 184 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світозара Анатолівна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Катерина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.11.2019 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

УДК 376-056:81'293

С.К. РОМАНЮК, А.В. БЛИЩИК

ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

У цій статті визначено можливості використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими освітніми потребами, розкрито особливості використання іноземної мови у корекційно-виховній роботі з дітьми дошкільного віку в інклюзивних групах закладу дошкільної освіти. Дана робота має практичну цінність, яка полягає у тому, що іноземна мова в ігровій діяльності дітей може бути використана вихователями в закладах дошкільної освіти для розвитку, навчання і виховання дітей з особливими потребами.

Ключові слова: іноземна мова, діти з особливими потребами, ігрова діяльність.

Постановка проблеми та її зв'язок з практичними завданнями. Сучасна дошкільна освіта перебуває в активному пошуку ефективних методів навчання, виховання, корекції та розвитку дітей дошкільного віку. На сучасному етапі невпинно зростає кількість дітей з особливими освітніми потребами, яким необхідно забезпечити сприятливі та відповідні соціальним вимогам умови для розвитку. На сьогодні однією з найпоширеніших потреб українського суспільства є вивчення іноземних мов, що пов'язане, перш за все, з процесами європейської інтеграції. Ці завдання можна вирішити за допомогою використання іноземної мови в ігровій діяльності дошкільників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато педагогів та психологів визначають гру як найефективніший метод для пізнання навколишнього світу. Проблема використання іноземної мови в ігрових технологіях представлено в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених (І. Л. Бім, І. Я. Волобуєва, Н. О. Дем'янова, С. Т. Занько, Н. В. Кудикіна, В. Г. Редько, М. М. Сідун, Ю. І. Федусенко, В. М. Філатов та інших). Але, не зважаючи на доведеність дослідниками переваг ігрових технологій, вони ще недостатньо вивчені щодо використання іноземної мови у процесі виховання та соціалізації дошкільників.

Актуальність досліджень. Актуальність даної проблеми викликана цілою низкою чинників. По-перше, інтенсифікація навчального процесу ставить завдання ознайомлення з іноземною мовою уже з ранніх років життя. Ефективним засобом вирішення цього завдання є гри. По-друге, однією з найважливіших проблем сьогодення є реалізація права на освіту дітей з особливими потребами, яким необхідно стати повноцінними членами суспільства. Для цього також найкраще підходить ігрова діяльність, у якій діти почувають себе вільно і мають змогу взаємодіяти з однолітками. По-третє, знання іноземних мов завжди високо цінувалося у суспільстві, оскільки підкреслювало розумовий розвиток людини. Тому, природно, що у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами також варто використовувати іноземну мову, що найвлучніше зробити під час ігрової діяльності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розкрити можливості використання іноземної мови в освітньому процесі закладу дошкільної освіти та особливості використання іноземної мови у корекційно-виховній роботі в інклюзивних групах.

Виклад основного матеріалу. Здавна педагоги та психологи високо оцінювали можливості гри для розвитку підростаючого покоління. На думку психологів, дитяча гра — це вид діяльності, який виник історично, й полягає у відтворенні дітьми дій дорослих і стосунків між ними в особливій умовній формі [5, с. 89]. На думку педагогів, гра — вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення та засвоєння суспільного досвіду, в якому складається й удосконалюється самоврядування поведінкою [2, с. 102].

У методиці навчання іноземних мов гру розглядають як ситуативно-варіативну вправу, в якій створено можливість багаторазового повторення мовного матеріалу в умовах максимально наближених до реального мовленнєвого спілкування з властивими йому ознаками — емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовленнєвої взаємодії [1, с. 29].

Гра є самостійним видом діяльності дітей різного віку, принципів і способів їхньої розвивальної життєдіяльності, методом пізнання дитини й організації її життя; провідним видом діяльності у дітей дошкільного віку. Це також ефективний метод соціалізації дітей, які мають особливості розвитку. Адже ігри дітей — найвільніша, природна форма вияву їхньої діяльності, в якій усвідомлюється, вивчається навколишній світ, відкривається широкий простір для вияву свого «Я», особистої творчості, активності, самопізнання, самовираження та взаємодії з іншими [3, с. 18].

Гра, маючи синтетичну властивість, вбирає в себе сторони інших видів діяльності, існує в житті дитини як багатогранне явище. Вона — спілкування, перший ступінь діяльності дитини-дошкільника, початкова школа її поведінки, метод пізнання довкілля. Гра є потребою дитини, що змінює: її психіку, інтелект, біологічну природу. Так як ігрова діяльність є різновидом активної діяльності дітей, у процесі якої вони оволодівають суспільними функціями, стосунками й мовою як засобом спілкування між людьми, то важливо максимально використовувати її можливості для розвитку дітей. Можливість опори на ігрову діяльність дозволяє забезпечити природну мотивацію спілкуватися не лише рідною, а й іноземною мовою, зробити цікавими й усвідомленими навіть найелементарніші висловлювання.

Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей не протирічить навчальній методиці, а, навпаки, пов'язана з нею, доповнює її і дозволяє закласти основи для формування особистості дошкільника.

Тим паче, гра є ефективним засобом навчання іноземної мови, що охоплює різні види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), і буде супроводжувати дітей і в ланці шкільної освіти під час уроків іноземної. [4, с. 3]. Іноземна мова не лише носить суто навчальний характер, а й органічно переплітається в ігровій діяльності та доповнює її. Проведення ігор з використанням іншомовного матеріалу активізує дошкільників, сприяє досягненню високої результативності знань і виховує любов до вивчення мови. І хоча, дошкільники ще не розуміють усю важливість значення іноземної мови, та використовують найчастіше її для розваг, іншомовне спілкування дає можливість виразити свої почуття, певною мірою продемонструвати своє «я» та підтримувати інтерес інших дітей до себе. Це можна пояснити таким чином: дитяча субкультура швидко переймає все нове і ще невідоме для неї, діти спілкуються основним чином через гру; деяким дітям важко «влитися» у дитячий колектив, для цього потрібна спільна тема для гри (у старших дітей – тема для розмови), певний цікавий матеріал чи предмет, який можна обіграти та те, що можна перейняти і чого можна навчитися від іншого. Під час ігрової діяльності діти з особливими освітніми потребами переходять від своїх здорових однолітків досвід, ігрові уміння, копіюють дії інших, навчаються роботі в колективі та взаємодії, розширюють і поповнюють словниковий запас (в тому числі й іншомовних слів), збагачуються враженнями та навчаються самовираженню [3, с. 44].

Гра вчить, змінює, виховує, або, як говорив Л.С. Виготський, веде за собою розвиток. Ігри з використанням іноземної мови підбирають відповідно до вимог програми з урахуванням психологічних особливостей та пізнавальних можливостей дітей, і своїм змістом вони мають бути спрямовані на розвиток мовлення та активної діяльності дошкільників. Ігри можуть бути використані для формування та розвитку будь-яких навичок і вмінь дітей з особливими потребами. Якщо діти зацікавлені, здивовані, радісні, переживають почуття співпраці, творчості, вони більш чітко і яскраво запам'ятовують отриману інформацію, а саме необхідні для них зразки поведінки в соціальній групі. Це означає, що для кожної дитини, не залежно від віку, ігри з елементами іноземної мови є ефективним засобом пізнання [1, с.27]. Бо гра впливає на психічний розвиток дитини, сприяючи виникненню різних видів сприйняття, становленню невимушеної уваги і пам'яті, розвитку мови, вмінь спілкування, інтелектуальному росту, а мовленнєве спілкування, особливо іншомовне, впливає на стимуляцію мислення та мовлення, підтримує інтерес до навколишнього світу. І тільки якщо закласти в основу гри активне спілкування, відносини між людьми, вона стане змістовною і корисною.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що ігрова діяльність - явище поліфункціональне. Швидко адаптуватися до життя в соціумі та отримати для цього знання, уміння та навички допоможе використання іноземної мови в ігровій діяльності, адаптоване та розроблене для навчання дітей, які мають особливі потреби. Але гра у поєднанні з іноземною мовою для дітей з особливостями розвитку на сьогодні є особливо актуальною через те, що в наш час не стільки є важливим надати дитині якомога більший багаж знань, скільки забезпечити їй загальнокультурний, особистістний і пізнавальний розвиток, озброїти її такими ж важливими вміннями, як і решту дітей. Завдяки інклюзивному навчанню, завдяки грі дитина з особливими освітніми потребами має можливість оволодіти принаймні елементарним рівнем іноземної мови, що дає можливість соціалізуватися в сучасному суспільстві та не мати труднощів у спілкуванні з однолітками. Навчити дитину з особливими освітніми потребами гратися з іншими дітьми та при цьому вивчати іноземну мову – це складний та тривалий процес, але результат цього процесу може ще раз довести, що всі діти можуть бути успішними, якщо їм своєчасно надати необхідну освітню допомогу [3, с.141].

Висновки. Отже, зважаючи на вищевказані факти, використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами дає змогу створити умови для успішного розвитку, навчання, виховання та соціалізації дошкільників у групі однолітків. Так як ігрова діяльність є провідною для дітей дошкільного віку, а дошкільний вік, в свою чергу, – сенситивним до вивчення іноземних мов, то гра з використанням іншомовного спілкування є ефективним методом розвитку дошкільників.

Перспективи подальших розвідок. Надалі плануємо дослідити використання іншомовних дидактичних ігор для інтелектуального розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації/ за заг. ред. О.В. Низьковської. Тернопіль: «Мандрівець», 2015. 49 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Основа, 2007. 375 с.
3. Діти з особливими потребами / Упор. О. Главник. Київ: Світ, 2012. 250 с.
4. Казачінер О.С. Диференційований підхід у навчанні англійської мови дітей з різним рівнем психічного розвитку. *Англійська мова та література*. 2005. №17. с.2 –3.
5. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. Київ: Вища шк., 2007. 214 с.

In this article defines the possibility of using a foreign language in the play activities of children with special educational needs, reveals the peculiarities of using a foreign language in correctional and educational work with preschool children in inclusive groups of pre-school institutions. This work has practical value, which is that foreign language in children's play activities can be used by preschool teachers in pre-school educational institutions for the development, education and upbringing of children with special needs.

Key words: foreign language, children with special needs, games activity.

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М.</i> Подружня зрада у паремійних фондах англійської та української мов	3
<i>Совтис Н.М.</i> Основні засади опису мовної картини світу	7
<i>Щербачук Н.П.</i> Особливості функціонування та засоби вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках	10
<i>Мороз Н.М.</i> Структурні особливості концепту «кохання/love» в англійській мові	12
<i>Мороз Л.В.</i> Структурно-семантичні ознаки та художній феномен рольової лірики	19
<i>Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.</i> Психолінгвістична термінологія в парадигмі лінгвістичної прагматики	23
<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н.І.</i> Рівні професійного становлення майбутнього перекладача	26
<i>Павелків К.М., Попова А.В.</i> Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному	32
<i>Ясногурська Л.М., Кіряк Т.І.</i> Використання превентивної адаптаційної системи в дошкільних закладах	34
<i>Бісовецька Л.А., Дацшина І.В.</i> Методика формування в учнів початкових класів умінь створювати текст.....	37
<i>Данілова Н.Р., Кардаш Н.О.</i> Роль ігор у вивченні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	39
<i>Лук'яник Л.В., Старовойт В.О.</i> Особливості формування фонетико-орфоепічної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови	42
<i>Василькевич С.С., Жданюк А.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі	45
<i>Романюк С.К., Лук'яничук О.П.</i> Основи розвитку у старших дошкільників іншомовного лексичного запасу засобами мистецтва живопису	48
<i>Мороз Н.М., Ячменник Р.О.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти	51
<i>Мороз Л.В., Кухновець Л.П.</i> Професійна готовність майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	53
<i>Денисюк Л.В., Петровець В.М.</i> Просвітницька робота з батьками у вивченні англійської мови засобами образотворчого мистецтва	55
<i>Лук'яник Л.В., Піхоцька О.М.</i> Феномен поняття «нетрадиційні уроки», класифікація нетрадиційних уроків	58
<i>Мороз Л.В., Хрящевська Т.В.</i> Виховання екологічних компетентностей у старших дошкільників засобами іноземної мови	61
<i>Сіранчук Н.М., Сидорчук К.В.</i> До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкової школи на уроках української мови	63
<i>Василькевич С.С., Казмірук О.П.</i> Інноваційні технології вивчення іноземної мови у початковій школі	67
<i>Данілова Н.Р., Давидюк Т.В.</i> Гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників	70
<i>Романюк С.К., Блицик А.В.</i> Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами	73
<i>Мороз Л.В., Гречун І.П.</i> Розвиток творчості старших дошкільників на заняттях з іноземної мови	75
<i>Трофімчук В.М., Чучак К.О.</i> Роль мовленнєвої гри у навчанні усного англомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку	76
<i>Лук'яник Л.В., Ляшецька О.І.</i> Психолого-педагогічні основи формування комунікативних умінь і навичок засобами ситуативних завдань на уроках української мови у початкових класах	80
<i>Павелків К.М., Коновальчук Л.Ю.</i> Розвиток креативного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови ігри-вправи як засіб розвитку	83
<i>Романюк С.К., Подійом О.І.</i> Особливості використання англомовних пісень у закладах дошкільної освіти	85
<i>Трофімчук В.М., Панчук В.В.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках англійської мови в початковій школі	87
<i>Павелків К.М., Сукало О.І.</i> Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі	91
<i>Мороз Н.М., Миколаюк М.М.</i> Формування іншомовної комунікативної компетенції – важливе завдання вчителя іноземної мови у закладі дошкільної освіти	94
<i>Романюк С.К., Дутчак Т.І.</i> Гендерні особливості навчання іноземної мови дошкільників	96
<i>Романюк С.К., Гладковська М.В.</i> Використання казок на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти	100
<i>Лук'яник Л.В., Черепович І.В.</i> Використання народознавчої лексики у структурі уроку	102
<i>Данілова Н.Р., Гамула Ю.В.</i> Формування мотивації та інтересу до вивчення англійської мови на початковому етапі навчання	104
<i>Дуброва А.С., Івашко А.М.</i> Використання пісень на уроках англійської мови в початкових класах	108
<i>Денисюк Л.В., Гаврилюк О.О.</i> Інтеграція іноземної мови у процесі ознайомлення дошкільників з природою в аспекті розвитку креативності	112
<i>Павелків К.М., Сікора О.С.</i> Особливості викладання англійської мови в початкових класах Нової	

української школи	116
<i>Трофімчук В.М., Димарчук Л.В.</i> Проблеми підготовки дітей до вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	117
<i>Верьовкіна О.Є., Пасічник Ю.В.</i> Теоретико-методичні аспекти формування навичок говоріння у дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови	120
<i>Ковалюк В.В., Бичук С.Б.</i> Сучасні технології навчання іноземної мови у дошкільному закладі	124
<i>Дуброва А.С., Гаврильчик В.О.</i> Викладання англійської мови за допомогою інноваційних засобів	126
<i>Денисюк Л.В., Панасюк О.М.</i> Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи	129
<i>Мороз Л.В., Швець І.М.</i> Особливості виховання національної гідності в учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови	131
<i>Мороз Л.В., Панасюк К.А.</i> Проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови: аспект мовленнєвої діяльності	134
<i>Ясногурська Л.М., Сидорчук Н.М.</i> Географічна компетентність як одна із складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів	137
<i>Романюк С.К., Ляшук А.В.</i> Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови у закладі дошкільної освіти	140
<i>Ясногурська Л.М., Чорна О.Ю.</i> Використання різних видів наочності на уроках англійської мови у початковій школі	142
<i>Ясногурська Л.М., Бублей Л.М.</i> Розвиток критичного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови	144
<i>Краля І.В., Швець Н.М.</i> Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку	148
<i>Ковалюк В.В., Ришко О.В.</i> Гра як засіб досягнення результативності навчання англійської мови	150
<i>Мороз Н.М., Ковтунович І.І.</i> Виховання інтересу до художньої праці на заняттях з іноземної мови	153
<i>Ковалюк В.В., Савич Л.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою у здобувачів знань нової української школи	154
<i>Дуброва А.С., Кошлата М.А.</i> Англійська мова як складова процесу соціалізації дошкільників у закладі дошкільної освіти	157
<i>Краля І.В., Савостьянова В.М.</i> Особливості раннього вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	160
<i>Ковалюк В.В., Хрящевська М.А.</i> Форми організації роботи з вивчення іноземної мови в сучасному закладі дошкільної освіти	161
<i>Хунавцева Н.А.</i> The problem of organizing the facilitative interaction at the process of teaching pupils at secondary schools	164
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрник А.А.</i> The empirical research of the determination of social intelligence of the teachers by the way of understanding by them a folklore	172
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	178
ЗМІСТ	180